

Pobožnosť na počesť piatich Kristových rán, neprávom odsunutá odpustková modlitba, I. časť

Jozef Duháček a Branislav Krasnovský

5. júna 2023 ✝ Cirkev

Na začiatku písania tohto článku by sme sa radi čitateľom portálu Christianitas.sk priznali, že odkedy sme objavili *Raccoltu* (pozri článok *Pôvodná modlitba k sv. Michalovi archanjelovi od pápeža Leva XIII., uvedená v Raccolte z roku 1930* – <https://christianitas.sk/povodna-modlitba-k-sv-michalovi-archanjelovi-od-papeza-leva-xiii-uvadena-v-raccolte-z-roku-1930/>), tak sa okamžite stala žriedlom nášho neustáleho štúdia, radostného vytrženia a vďaka nej si zvyšujeme svoje katolícke povedomie a vzdelanie. Okrem toho si dovoľujeme tvrdiť, že sa starobylé a tradičné katolícke modlitby v nej uvedené, v dnešnej teologicko-liberálno-modernisticko-tolerantnej dobe stávajú žriedlom skutočnej tridentskej katolíckej čistej, jasnej a pravdivej zbožnosti.

V troch pokračovaniach si vás dovoľíme oboznámiť s *Pobožnosťou k piatim ranám Kristovým* v podobe, v akej sa táto modlitba modlila ešte pred II. vatikánskym koncilom. Keďže ide o rozsiahlejší materiál, rozhodli sme sa rozdeliť ho na tri časti:

- všeobecný úvod
- symbolika *Pobožnosti k piatim ranám Kristovým*
- znenie modlitby z *Raccolty* (anglický preklad) a podľa knihy *Oratres Fratres*, imprimatur 1943: Ambróz Lazík.

Dúfame, že podobne ako klasická podoba modlitby k sv. Michalovi archanjelovi vás aj *Pobožnosť k piatim ranám Kristovým* zaujme a táto nádherná modlitba si nájde svojich priaznivcov.

Autori

Kristus na kríži na obraze od Velasqueza

zdroj: wikimedia commons

1 Kto by uveril, čo sme počuli, a komu sa zjavilo Pánovo rameno? 2 Ved' vzišiel pred ním stá ratoliestka a ako koreň z vyschnutej zeme. Nemá podoby ani krásy, aby sme hľadeli na neho, a nemá výzoru, aby sme po ňom túžili. 3 Opovrhnutý a posledný z ľudí, muž bolestí, ktorý poznal utrpenie, pred akým si zakrývajú tvár, opovrhnutý, a preto sme si ho nevážili. 4 Vskutku, on niesol naše choroby a našimi bôľmi sa on obťažil, no my sme ho pokladali za zbitého, strestaného Bohom a pokoreného. 5 On však bol prebodnutý pre naše hriechy, strýznený pre naše neprávosti, na ňom je trest pre naše blaho a jeho ranami sme uzdravení. 6 Všetci sme blúdili ako ovce, išli sme každý vlastnou cestou; a Pán na neho uvalil nepravosť nás všetkých. 7 Obetoval sa, pretože sám chcel, a neotvoril ústa; ako baránka viedli ho na zabitie a ako ovcu, čo onemie pred svojím strihačom, (a neotvoril ústa). (Iz 53,1–7)

Skutočne veriaci katolíci vedia, že len vďaka Obete nášho Pána Ježiša Krista na kríži sme opäť dostali príležitosť uzrieť Božiu tvár. Táto možnosť nám bola dočasne odobratá hriechom Adama a Evy, avšak Kristova posvätná a drahocenná Krv, ktorá sa vyliala za nás, nám opäť sprístupnila Nebo.

Katolíci samozrejme pri rozjímaní uvažujú nad Kristovým utrpením a s úctou si ho pripomínajú. Každá Svätá omša je opakovaním Kristovej obety a okrem nej nám krížové cesty, Bolestný ruženec a pôst pripomínajú, čo všetko pre nás Kristus vytrpel.

Existuje však špeciálna modlitba, známa už od stredoveku, ktorou si človek mohol konkrétnejšie pripomínať Kristovu obetu na kríži a cez ktorú dokážu veriaci naozaj hlboko meditovať o Kristovom utrpení. Táto modlitba, uvedená aj v tradičnej *Raccolte*, obdarená širokým spektrom odpustkov sa nazýva *Pobožnosť na počesť piatich Kristových rán*.

Päť Kristových rán, Sinajská ikona z polovice 13. storočia

zdroj: wikimedia commons

Stručná história vzniku modlitieb na počesť Kristových svätých rán

Už v stredoveku existovalo mnoho krásnych modlitieb na počesť Kristových svätých rán, ktoré sa pripisujú sv. Kláre z Assisi, sv. Mechtilde či sv. Gertrúde z Helfty. Svätice boli mimoriadne oddané úcte ku Kristovým svätým ranám. Sv. Gertrúda z Helfty denne odriekala modlitbu na počesť 5466 svätých rán, ktoré utržil náš Pán Ježiš Kristus počas svojho umučenia. V južnom Nemecku bolo zvykom recitovať každý deň pätnásť Otčenášov (čo za rok činí 5475-krát) na pamiatku svätých rán.

Spomenuté modlitby poznala aj známa katolícka mystička sv. Brigita Švédska, ktorá takisto túžila poznať počet rán, ktoré Náš Pán Ježiš Kristus utržil počas Ukrižovania. Jedného dňa sa jej Spasiteľ zjavil a uviedol, že jeho telo utrpelo pri Ukrižovaní 5480 svätých rán.

Kto si chce každú z týchto rán uctiť, nech sa každý deň pomodlí 15x Otče náš a 15x Zdravas Mária, k čomu je potrebné, podľa slov sv. Brigity Švédskej, pridať ešte modlitby, ktoré jej zjavil Ježiš Kristus. Modlitba sv. Brigity Švédskej je známa pod názvom *Sme zachránení*. Kríž, pri ktorom sa sv. Brigita Švédska modlila, keď mysticky získala spomenuté zjavené modlitby, môžu dnes veriaci vidieť v kaplnke Najsvätejšej sviatosti v rímskej Bazilike sv. Pavla za hradbami.

Traduje sa (podľa prísahy očitých svedkov), že v Bazilike sv. Pavla za hradbami sa Kristus na kríži k sv. Brigite Švédskej otočil a pozrel sa na ňu. Na pamiatku tejto udalosti je v kaplnke umiestnený aj pamätný nápis. Ako je všeobecne známe, pápež Pius IX. tieto modlitby poznal, 31. mája 1862 ich schválil ako zodpovedajúce pravde a považoval ich za veľmi užitočné pre spásu duší.

Bazilika sv. Pavla za hradbami

zdroj: wikimedia commons

Svätá omša na uctenie Kristových rán

Na uctievanie Kristových rán existovala v stredoveku tiež špeciálna Svätá omša, o ktorej sa verilo, že jej modlitby vo veľkej miere sformoval sv. Ján Evanjelista, ktorý túto podobu Svätej omše zjavil pápežovi Bonifácovi II. v roku 532. Táto Svätá omša bola známa aj pod pomenovaním *Zlatá Svätá omša* a odpustkami ju obdaril pápež Ján XXII. (1334), alebo pápež Inocent VI. (1362).

Pri slávení tejto Zlatej Svätej omše horelo na oltári 5 sviec. Všeobecne sa uznávalo, že ak by Zlatú Svätú omšu slúžil kňaz päťkrát za sebou, tak tí veriaci, čo sa päťkrát slávenia Zlatej Svätej omše zúčastnili, nikdy nebudú trpieť bolesťami spôsobenými pekelným ohňom. V Rímskom misáli pápeža sv. Pia V. je úcte ku Kristovým svätým ranám venovaná omša *Humiliavit*.

Dominikánmi šírená modlitba Ruženca tiež podporovala úctu ku Kristovým posvätným ranám, pretože zatiaľ čo päťdesiat malých zrníek odkazuje na Pannu Máriu, päť veľkých zrníek na ruženci, na ktorých sa modlí modlitba Otčenáš, symbolizuje päť Kristových rán. V niektorých oblastiach bolo zvykom v piatok na poludnie zvonieť, aby sa veriacim pripomenulo, že majú recitovať päť Otčenášov a Zdravasov na počesť Kristových svätých rán.

Korunku – Ruženec k piatim ranám Kristovým schválila Svätá stolica 11. augusta 1823 a potom znova v roku 1851. Je zložená z piatich častí, z ktorých každá pozostáva z piatich Sláva Otcu na počesť Kristových rán a jedného Zdravas Mária na pripomenutie utrpenia Bolestnej Matky. Právo požehnať a zasvätiť Ruženec piatim ranám Kristovým je privilegium udelené len Spoločenstvu utrpenia Ježiša Krista (lat. *Congregatio Passionis Iesu Christi*) známemu tiež ako kongregácia passionistov.

Krucifix k Pobožnosti na počesť piatich rán Kristových San Quirce Cristo Cinco Llagas vo
Valladolide

zdroj: wikimedia commons

Kongregácia passionistov - Spoločenstvo utrpenia Ježiša Krista

Spoločenstvo utrpenia Ježiša Krista, označované tiež kongregácia passionistov je rímskokatolíckou rehoľnou kongregáciou, ktorá kladie dôraz na utrpenie Ježiša Krista v Getsemanskej záhrade a na kríži. Symbolom kongregácie je Najsvätejšie Srdce Ježišovo, doplnené bielym krížom. Túto kongregáciu založil v prvej polovici 18. storočia sv. Pavol z Kríža.

Sv. Pavol z Kríža sa civilným menom volal Paolo Francesco Danei. Narodil sa v roku 1694 v mestečku Ovada v Piemonte, vzdialenom približne 90 km od Turína. Pochádzal z bohatej kupeckej rodiny, v 19 rokoch však poslušol Božie volanie a rozhodol sa viesť zasvätený život. Pod vplyvom kníh sv. Františka Saleského a pod vplyvom svojho kapucínskeho spovedníka dospel k názoru, že sa musí zbaviť svojich vlastných predstáv o Bohu a bol presvedčený, že Boha môže človek najlepšie spoznať práve cez utrpenie Ježiša Krista.

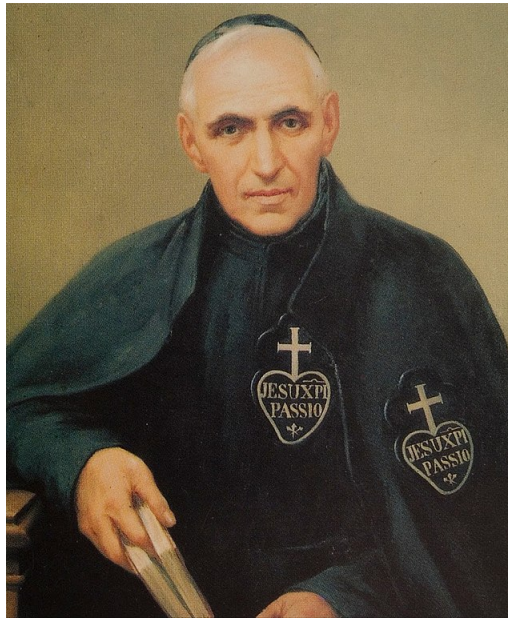
Práve utrpenie Nášho Pána Ježiša Krista považoval sv. Pavol z Kríža za najpôsobivejší a najdokonalejší prejav Božej lásky a zároveň za cestu k zjednoteniu s Bohom. Svoj život venoval tomu, aby toto posolstvo šírili, spoločne s členmi svojej kongregácie.

Sv. Pavol z Kríža založil kongregáciu, v ktorej bratia passionisti „*viedli život s energiou jezuitov a v samote kartuziánov*“. Prvý kláštor založil v Monte Argentario pri meste Orbetello v Toskánsku v roku 1741 a v roku 1767 sa stal generálom rádu. Neskôr sa centrom rádu stal kláštor sv. Jána a Pavla v Ríme, kde sídli dodnes. V rokoch 1744 – 1773 založil sv. Pavol z Kríža 12 kláštorov v strednom Taliansku, sám sa však najradšej zdržiaval v kláštore Vetralla v blízkosti mesta Viterbo. V roku 1771 založil aj ženskú vetvu rádu passionistov.

Pápež Benedikt XIV. spočiatku odmietal schváliť regulu rádu passionistov, pretože ich pôvodná podoba bola nesmierne prísna. Nakoniec však po menších ústupkoch zo strany passionistov regulu v roku 1741 schválil. Okrem troch klasických sľubov (čistota, poslušnosť a chudoba) passionisti skladajú ešte štvrtý sľub, ktorým sa zaväzujú šíriť úctu k utrpeniu Ježiša Krista.

K najznámejším členom rádu patria okrem sv. Pavla z Kríža biskup sv. Vincent Maria Strambi (1745 – 1824), veľký odporca Francúzov, ktorého nechali na Napoleonov príkaz poslať do vyhnanstva, sv. Gabriel Possenti (1838 – 1862), študent teológie, ktorý ochorel na tuberkulózu a svoju chorobu a bolesti obetoval za

obrátenie neveriacich a až do posledných chvíľ svojho života sa staral s láskou o chorých na tuberkulózu, stigmatička sv. Gemma Galgani je slovenským katolíkom viac menej dobre známa, jej ostatky sú uložené v passionistickom kláštore v meste Lucca.

Bl. Bernardo Maria di Gesu v tradičnom habite passionistov

zdroj: wikimedia commons

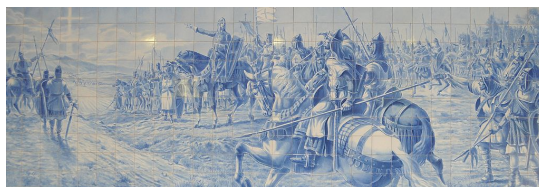
História sviatku Pobožnosti na počesť piatich Kristových rán

Najstarší dôkaz o sviatku Pobožnosti na počesť Kristových rán pochádza z kláštora Fritzlar v Durínsku, kde sa v 14. storočí slúžil v piatok po oktáve Božieho tela. V 15. storočí sa tento zvyk rozšíril do rôznych krajín, do Salisbury (Anglicko), Huescy a Jacy (Španielsko), Viedne a Tours a bol zaradený do breviárov karmelitánov, františkánov, dominikánov a ďalších rádov.

Sviatok Pobožnosti na počesť piatich Kristových rán, ktorý sa od stredoveku slávil v portugalskej Evore sa postupne rozšíril aj do iných portugalských miest. V Evore sa slávi 6. februára a v Lisabone v piatok po Popolcovej strede. Portugalcom je tento sviatok obzvlášť blízky, pretože súvisí s portugalskou štátnosťou.

Podľa portugalskej tradície sa 25. júla 1139 pri meste Ourique Alentejo v južnom Portugalsku stretli v rámci reconquisty spojené portugalsko-španielske vojská s moslimsko-almorávidovskou armádou.

Portugalské vojská viedol gróf Alfonso Henriques, ktorému sa v noci pred bitkou zjavil Ježiš Kristus a prikázal mu vytvoriť nový portugalský erb, v ktorom sa bude nachádzať päť rán Kristových. Alfonso Henriques učinil tak, ako mu kázal Náš Pán Ježiš Kristus a na druhý deň oveľa početne menšie a slabšie portugalské vojsko zvíťazilo. Vojaci potom vyhlásili grófa Alfonsa Henriquesa za kráľa a ten zasadol na portugalský trón pod menom Alfons I. Portugalský. Päť Kristových rán sa dodnes nachádza na portugalskej zástave.

Bitka pri Ourique Alentejo

zdroj: wikimedia commons

Portugalská zástava z roku 1830, biely priestor v strede s modrými poľami, v ktorých sa nachádzajú modré štíty s bielymi kruhmi je najstarším vyobrazením portugalskej zástavy. Päť modrých polí s piatimi kruhmi symbolizuje päť Kristových rán.

zdroj: wikimedia commons

Benátske proprium z roku 1766, ktoré obsahuje azda najstarší systém pohyblivých sviatkov na počesť Kristovho umučenia, má Sviatok piatich Kristových rán na druhú marcovú nedeľu. Od roku 1831 bol tento sviatok ustanovený na piatok po tretej pôstnej nedeli v pôste. Keďže sa tento sviatok neslávi v celej Cirkvi, ofíciium a omša sú umiestnené v prílohe breviára a misála.

Pár slov o Kristových ranách

Keď Apoštoli po Zmŕtvychvstaní Krista stretli, mali možnosť vidieť jeho rany po Ukrižovaní, ako hovorí Evanjelista sv. Ján: 19 *Večer v ten istý prvý deň v týždni, keď boli učeníci zo strachu pred Židmi zhromaždení za zatvorenými dverami, prišiel Ježiš, stal si doprostred a povedal im: „Pokoj vám!“* 20 *Ako to povedal, ukázal im ruky a bok. Učeníci sa zaradovali, keď videli Pána.* 21 *A znova im povedal: „Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.“* 22 *Keď to povedal, dýchol na nich a hovoril im: „Prijmite Ducha Svätého. 23 Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.“* 24 *Tomáš, jeden z Dvanástich nazývaný Didymus, nebol s nimi, keď prišiel Ježiš.* 25 *Ostatní učeníci mu hovorili: „Videli sme Pána.“ Ale on im povedal: „Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoj prst do rán po klincoch a nevložím svoju ruku do jeho boku, neuverím.“* 26 *O osem dní boli jeho učeníci zasa vnútri a Tomáš bol s nimi. Prišiel Ježiš, hoci dvere boli zatvorené, stal si doprostred a povedal: „Pokoj vám!“* 27 *Potom povedal Tomášovi: „Vlož sem prst a pozri moje ruky! Vystri ruku a vlož ju do môjho boku! A nebuď neveriaci, ale veriaci!“* 28 *Tomáš mu odpovedal: „Pán môj a Boh môj!“* 29 *Ježiš mu povedal: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili.“* 30 *Ježiš urobil pred očami svojich učeníkov ešte mnoho iných znamení, ktoré nie sú zapísané v tejto knihe.* 31 *Ale toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Mesiáš, Boží Syn a aby*

ste vierou mali život v jeho mene. (Jn 20,19–31)

Sv. Tomáš vkladá prsty do rán Nášho Pána Ježiša Krista na obraze od Caravaggia

zdroj: wikimedia commons

Päť Kristových rán tvoria dve rany klincami, jedna cez každú dlaň/zápästie, dve rany klincami cez nohy, ktorými boli pribité k suppedaneu – opierke na nohy. Piata rana bola vedená cez pravú stranu Ježišovho hrudníka.

Rimania sa v mučení vyznali a ukrižovanie bolo trestom pre najhorších lotrov a zločincov. Dva klince (7 až 9 palcov dlhé, pričom 1 palec má približne 2,54 cm) prerazili ruku zo spodnej strany v mieste medzi dlaňou a zápästím. Pri zatĺkaní zvyčajne zasiahli nerv a spôsobovali tak mučivú bolesť. Nohy boli tiež pribité ku krížu cez priehlavky a zvyčajne cez tadiaľ vedúce tepny, čo tiež vyvolávalo extrémnu bolesť.

Netreba zvlášť vysvetľovať, že v ľudskom tele je najviac receptorov bolesti práve na hlave, rukách a nohách. Na turínskom plátne je ľavá noha položená cez pravú nohu a prebodnuté sú jediným klincom, ale to nebývalo pravidlom. Niekedy bola pribíjaná každá noha zvlášť. Rana rímskou kopijou prenikla do Ježišovho hrudníka, kde uvoľnila krv a vodu obklopujúcu srdce a pľúca. Voda symbolizuje svätý krst a krv sväté prijímanie.

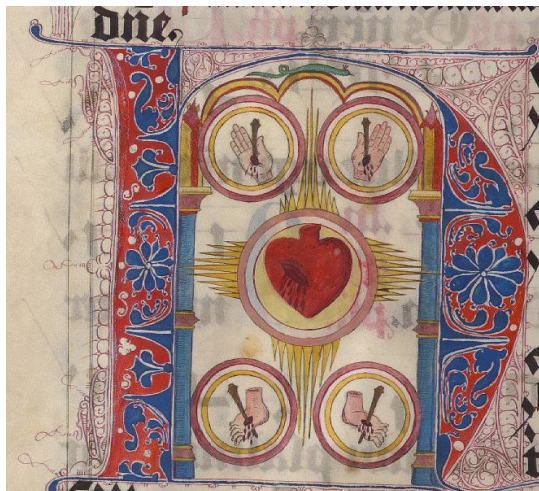
Židia (elita a vodcovia národa) považovali Ježiša za podvodníka, ale vedeli, že je medzi ľudom obľúbený. A táto obľúbenosť vyvolávala závisť mocných. Veľrada a farizeji odmietli prijať Spasiteľa za Jeho podmienok. A keďže Kristus odmietol byť Mesiášom podľa ich podmienok, musel zomrieť a židia, aby ukázali svetu, ako skončí ten, kto nehrá podľa ich pravidiel, falošne označili Ježiša za buriča a rúhača, aby donútili Piláta vyriešiť ten najkrutejší trest.

Milostivý Boh však Kristove rany oslávil a v dejinách Cirkvi máme mnoho svätých, ktorí ako znak Božej priazne dostali milosť niest rovnaké rany, ako náš Vykupiteľ. Spomenúť možno sv. Pavla, sv. Františka, sv. Katarínu Sienskú, sv. Gemmu Galgani, sv. Ritu či sv. Pátra Pia, ktorý zomrel v roku 1968, takže ešte žije pár ľudí, ktorí jeho rany videli na vlastné oči.

Oživenie rehoľného života a horlivá činnosť svätého Bernarda a svätého Františka v 12. a 13. storočí spolu s nadšením križiakov vracajúcich sa zo Svätej zeme dali úžasný impulz k úcte k utrpeniu Ježiša Krista a najmä k rozvoju úcty k jeho svätým ranám.

Dôvod tejto pobožnosti bol neskôr dobre vyjadrený v liste poľských biskupov pápežovi Klementovi XIII.: „Okrem toho, že si päť Kristových rán ctíme omšou a ofíciom, tak si kvôli týmto ranám ctíme

aj nohy, ruky a bok najláskavejšieho Vykupiteľa, pričom tieto časti najsvätejšieho tela nášho Pána sú hodné väčšej úcty než ostatné, práve preto, že pre našu spásu znášali viac bolesti, a pretože sú zdobené týmito ranami – slávnymi znakmi jeho lásky. Preto ak na ne hľadáme so živou vierou, nemožno sa vyhnúť zvláštnemu citu zbožnosti a úcty.“ (Nilles, *De rat. feat. SS. Cord. Jesu et Marine*, I, 126)

Vyobrazenie k Pobožnosti k piatim Kristovým ranám v gotickej modlitebnej knihe z Kolína nad

Rýnom

zdroj: wikimedia commons

(Pokračovanie)

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/poboznost-na-pocest-piatich-kristovych-ran-nepravom-odsunuta-odpustkova-modlitba-i-cast/>